ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 ДИНАР.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 105. Нови Сад, у уторак 12. маја 1925. Година LVI.

Зар опет старо?

Чујемо, да је било великог броја именовања нових бележника, подбележника и других чиновника за северне крајеве наше краљевине.

Ми смо наглашавали често пута, да је потребно, да ее чиновнички кадар измени у правцу, да се неспособни и нешколовани људи шкартирају, а уђу у општине за раденике они, каји ће бити од користи општинама. Потребно је, да наш свет већ једном види, да здравији дух провејава, него што је било код нас пре неколико година.

Да се доведе здравији дух није данас тешко, Не игра улогу начело: наше дете, наш син, него се тражи способност. Општине желе доброг чиновника. То је доста. Он треба да буде мерило што је по закону, а шта не. Да се једном зна и ко пије, а не само ко плаћа.

За тај посао и ту дужност треба интелигенције, треба школе, а треба и праксе. Ако праксе и нема појединo лице, али располаже школом и интелигенцијом, то ће лице сигурно пре ући у послове, него нешколовано. Због нешколованих чиновника, наш народ мора да плаћа скупу школарину. Треба да школује нешколованог. Па кад се на крају више година види, да је чиновник, који учи званичити о општинском трошку, неспособан, они да видимо, да су скупе паре бачене у бунар, а неспособан чиновник се баци другој општини на терет из разлога, „што је већ ушао у чиновнички кадар, па се не може оставити на дому“.

Званичне власти су овом приликом и опет обишли принцип, који каже: чиновник је ради општине! Ми смо извештени, да међу именованим чиновницима има и келнера и крчмара. Међу њима је и такових, који нису кадри као што треба ни име написати, а камо ли што конципирати, а да и не говоримо о том, да су за економско-финансијске функције у општини апсолутно неспособни. А како нису школовати, они никад неће моћи ући у лавиринат порцијашких књига, те ће општине морати екстра плаћати, да им се воде књиге и састављају билансе. Славина и кригла нису квалификације ни за преписиваче, а камо ли чиновнике који треба да конструишу!

Обративши се надлежнима извештени смо, да поджупан наше области није ни запитан за савет приликом именовања чиновника. Данас имамо човека спремна, вредна, савесна, који радно време сво искористи радећи, који уме да ради и зна како се ради; који је по квалификацији и као човек и као чиновник створен за поджупанско звање, па ваљда тај треба да каже, који је чиновник раден, способан и квалификован, па се требало послужити његовим знањем и саветом. Овако кад се ради напамет изаћи ће шантаво.

Тако је било од света и века, ако се нема пред очима принцип интерес општина, него лично пријатељство, кортешко награђивање или шпекулације на рачун општина да се напуне ненасити џепови.

Све овако како се данас радило ићи ће још и на рачун угледа власти. Среска начелништва и области, ће постати обична бока без смисла и без права на егзистенцију, ако се буду сејала чиновничка места са проблематичним и неквалификованим личностима.

А коме је то од користи? Ником. А на штету је свима, од државе.

Н. Сад 11, маја 1925.

Чиновник

СИТУАЦИЈА

Нормалан ток догађаја

— Рад Народне Скупштине и одбора — Сахрана Љубе Бакића — Седница владе — Седница војвођанских радикала —

МЛ. БЕОГРАД, 11. маја. Политичка ситуација се развија у правцу догађаја, како је то раније одређено и предвиђено. До овог момента се није указало ништа, по чему би се могла наговестити промена ситуације. Стање између радикала и радићеваца је остало једнако. Анкетни одбор је при крају свога посла и чланови ће се до среде, четвртка, вратити у Београд са извештајем.

Политички кругови третирају као једину могућност евентуалне преговоре између ХССа и Национаалног Блока као целине. Опозициони блок се још само привидно и вештачки држи на животу. Копче су, међутим, попуцале.

У Београду су због седнице Народне Скупштине готово сви посланици. П. Радић је остао још у Загребу због рада анкетног одбора

Лорковић, Трумбић и Давидовић су одржали само конференцију, не могући одржати седницу блока.

Демократи су у најмучнијем положају. Они се о ситуацији не изјашњују, да не би били демантовани...

— Седница Народне Скупштине Сахрана † Љубе Бакића —

Одмах, чим је отворена седница Народне Скупштине и прочитан записник, г. М. Трифковић је узео реч и саопштио посланицима, да је умро заслужни национални радник бивши први потпредседник Народне Скупштине, опуномоћени министар на расположењу Љубомир Бакић. Шефови група су пристали, да се прекине седница, како би Скупштина могла учествовати на спроводу. На то је седница закључена и заказана за сутра у 9 са истим дневним редом.

— Седница владе —

Данас око подне је одржана владина седница у мин. соби парламента, која је трајала до 1 сата. Решавано је о избору 5 чланова у управни одбор Држ. Хип. Банке. Расправљало се начелно, да ли да буду чланови из редова парламента или ванпарламентарна лица, па је одлучено, да се то питање остави одлуци заједничке седнице радикала и сам. демократа,

— Г. Трифуновић у Двору —

Мин. вера и заст. мин. спољних послова г. Трифуновић је био данас у аудијенцији и известио је Краља о раду конференције Мале Антанте, која је с успехом завршена. Г. Нинчић стиже сутра увече у Београд.

Седница војвођанских радикала

После подне су војвођански радикални посланици одржали седницу о партијској штампи у Војводини. На седници су донесене у том правцу важне оддуке.

— Седнице клубова —

Клерикалци су данас одржали своју клупску седницу, на којој су поједини посланици реферисали о економским и политичким приликама у својим окрузима, те је било речи и о интерпелацијама које ће се упутити појединим министрима.

Седница демократског клуба заказана је за сутра у 9 сати. Демократе нарочито интересује избор 5 чланова у управу Хипот. банке.

Радикали и самостални демократи су такође одржали своје седнице, а после тога је држао своју седницу заједнички одбор делегата због сутрашњег дневног реда у Народној Скупштини.

— Рад одбора —

Секција за закон о држ. тужиоштвима је одржала после подне седницу. Законски предлог је у начелу примљен, а у специјалној дебати су усвојене са малим изменама прве 4 главе.

Седница верификационог одбора ће се одржати сутра. Бираће се председник на место дра Сршкића.

Сутра после подне се држе такође седнице одбора за проучавање закона о пољопр. кредиту и разгруписавању општина.

Посланицама је данас раздељен зак. пројект о становима.

Политичке вести

Из Русије

Токио. 9. маја. Новоименовани совјетски посланик Кап, започео је по инструкцијама из Москве с припремом терена за извршење неких тачака руско-јапанског уговора, наиме одредаба у којима се говори о изградњи руске флоте у Јапану, што ће ићи врло лако, јер у јапанским бродоградилиштима влада велика незапосленост, услед вашингтонског уговора у ограничењу наоружања на мору

По писању данашњих листова, совјетска дипломација, како овде тако и у Пекингу, ради на зближењу Јапана и Кине због закључења новога савеза руско-јапанско-кинеског.

Борбе у Мароку

Борбе у Мароку узеле су већ сасвим велике сразмере. Трупе мароканског вође Абдел-Крима напале су на целој линији француски фронт и на неколико места потисле Французе. Француска влада наредила је због тога енергично наступање својим трупама. Појачања из француских колонија стално стижу и за који дан почеће јака акција француске војске против Мароканаца. Француска влада хоће брзо и енергично да ликвидира мароканско питање, како не би после било никаквих заплета.

Фашизам у Јапану

Полиција у Токију ушла је недавно у траг једној завери, која је имала за сврху да убије јапанског министра председника. Завера је била организована у крилу јапанских фашиста. Ухапшено је више истакнутих личности из кругова јапанских фашиста, а напослетку се дознало, да је целу ту заверу организовао сам вођа јапанских фашиста Ухидаес, који је такође ухапшен. Јапански фашисти хтели су да убију министра председника због тога, што је његова влада увела у Јапан опште бирачко право, што ће по мишљењу јапанских фашиста отерати Јапан у крило комунизма.

Бријанова политика према Немачкој

Француски министар спољних послова Бријан дао је дописнику „Тајмса“ изјаву, у којој је нагласио: да ће његова политика према Немачкој имати тежњу да се одрже добри суседски односи, али само под једним условом, да Немачка поштује неизмењивост граница и да ступи у Друштво Народа.

Бријан је исто мишљење изразио и пред француским новинарима, чиме је хтео појачано дати на знање Немачкој, да ће француска влада истрајати у својој помирљивој политици али само тако ако и Немачка одустане од своје луде политике и тражења ревизије мировних уговора.

Хрвати у Чешкој.

У јужној Моравској на граници Аустрије налази се неколико хрватских општина. Ове Хрвате населио је овде Кристоф вон Тауфенбах сопственик ових имања и командант хрватске војске 1584 године. Хрватски језик и значај сачувале су још три општине: Фрелихов, Добро поље и Нови Преров. У Фрелихову постојала је некада хрватска школа, која је касније понемчена. Народ је сачувао хрватски језик и обичаје, али изгубио је народну свест те је немачко националног мишљења, омладина васпитана у немачким школама. У последње време дошла је до њих чешка пропаганда, све три општине добиле су чешку школу, у Фрелихову постоји чак чешка грађанска школа. На последњим изборима ови Хрвати гласали су још за немачке националне кандидате, у последње време старија генерација се приближује Чесима, а чешки дух се шири и међу омладином.

Демаскирање Цанковљевих злочинстава.

Председник Загребачког Представништва г. Обов, сакупивши аутентичке податке о последњим догађајима у Бугарској, упутио је један апел европској јавности, социјалистичкој интернационали, лиги за грађанска права и другим хуманим организацијама, молећи их да се својим интервенцијама заузму за бугарско сељаштво, које бугарска влада без разлога мучи, гони и убија. У апелу се износи много факата о убијању вођа земљорадничких група. Наводи се такође, случај тајног убиства земљорадничког посланика Николе Петронија и бившег посленика Христе Косовског. За ове је бугарска Телеграфска Агенција јавила 17. априла да су ухапшени. — 27. априла иста та агенција јавила је, како енглеским посланицима није било допуштено да виде поменуте ухапшенике пошто је то противу правила истраге. — 2. маја, када је почело суђење атантаторима у цркви Св. Краља, Цанковљева влада објавила је, путем „Службених Новина“, да тражи оптуженог Петронија и Косовског. Ови факти потврђују: 1) да су Петроније и Косовски мучки убијени и 2) да су они потпуно невини за злочин у Катедрали, је, у противном случају влада би им судила, користећи се овим случајем да докаже заједнички рад земљорадника и комуниста и одговорност земљорадника за жалосне догађаје последњих дана. По овим мукама, на које су стављени бугарски земљорадници и њихове организације, види се да је циљ Цанкова да уништи једину демократску организацију у Бугарској: Савез Земљорадника. У том апелу г. Председник ово подвлачи да су једини бугарски земљорадници у стању да се са успехом боре противу комуниста као што су то и докази за време своје владе; да је земљораднички савез један од највећих противника комунизма и његових метода и да је он, једнако, одбацио сваку сарадњу са комунистима исто тако као и сваки компромис са фашистичком реакцијом.

—

Павле Терзин

Доходарина земље

у оквиру „аграрне реформе“

Доходарина од земље прво се развила у Енглеској на њеним великим поседима. У њој се знатно повећала закупнина земље већ у XVII. столећу. Али, већину тога прихода уживали су сами поседници, док раденици и закупници таворише изалазећи једва крај с крајем. У нашим крајевима још 1719. год. издавало се јутро земље под закуп за 17 и по пара. Но прилике су се развијале све на боље по пољопривреду и достигоше данашњи врхунац.

Испитујући теорију доходарине земље, морамо посматрати све оне појаве, које утичу на њу. Праксом је освештана истина, да свугде, где извесне природне снаге и појаве утичу, као што је то случај и код пољопривреде, успех производње лако може бити већи него што је потребно за покриће трошкова. Тај вишак чини доходарину. Она је дакле онај део прихода, који преостаје као вишак, кад одбијемо укупне трошкове око производње. Тај вишак најочигледније се показује у оним приликама, где се природне чињенице, као на пр. земља, изда под закуп ономе, који сам обделава. Ко држи закуп, плаћа закупнину а од производа толико има, колико му је потреб о за покриће издатака. На преостатак прихода нема он једини права, већ га је дужан, у извесним приликама, уступити поседнику имања, Отуда се доходарина обично и назива уговором издати закупи, те кад је реч о земљи или кући, назива се доходарина земље, куће итд.

Од теорија о доходарини најважније су ове четири: теорија физиократа, Шмитова, Рикардова и Малтуса.

Физиократе доказиваху, да је узрок доходарини земље, што код пољопривреде човек уз бесплатну припомоћ природе може више произвести, него што у сврху тога уложи. Дочем код заната и трговине то није случај; ови произведу само оно што раде и својим радом достигну само утрошак око произведене робе. По овој теорији само природа је продуктивна и умножава вредности, а један од услова вредности је жртвовање, јер без овога нема вредности. Одмах се види, да ова теорија није довољна да објасни доходарину земље, јер не објашњава ту околност, како утичу бесплатне природне силе на цену која увек одговара трошковима око производње; јер ако природне силе не учествују својим дејством око трошкова, онда немају удела ни код чињеница око цена, а тада не може да буде вишка. Ово учење садржи у себи и ону тврдњу, да свугде, где природне силе сарађују, има тога вишка, међутим то се не обистињава у безброј случајева.

Шмит се у главноме ослања на гледиште физиократа; и он доходарину земље приписује сурадњи природе велећи, да је она т. ј. доходарина успех природе; рад природе не стаје трошка а рађа вредност, тиме пак произваћа дохадарину. Тиме, што доказвје, да је тражња за намирницама свагда толика, да им се цена опредељује по одбитку трошкова производње додавши још неки вишак, што је управо доходак, унапредио је донекле ову теорију, али је није усавршио. Јер у томе разлагању о дохотку нема образложења оној околности, зашто већа тражња не проузрокује и довољну понуду без подизања цена, као што то код многе друге робе бива. На ово питање Шмит не може да одговори; то је учинио Рикардо Андерсон, Малтце и Вест, те је са њима ова теорија и протумачена.

У XVIII. столећу Андерсон почне први заступати и тумачити то сватање, да доходарина земље проистиче из трошкова око производње. Али то сватање доби вредности тек тада, када се усљед тешких животних прилика освешта у пракси. У почетку прошлога столећа ратови, неродица и малаксалост индустрије јако отештају живот грађана у Енглеској. То кобно стање пострекне заведене економисте, да проучавају стање и испитују суштину доходарине земље с особитим обзиром на прометне трошкове, количину радне снаге и дневнице. По Рикарду је доходарина земље онај део при обради земље, који поседник стиче од искони и од необориме земљине природе. Када се у некој новој држави, вели он, први пут узме земља под обраду и када још има земље у изобиљу према потреби исркане, дотле још нема доходарине, јер нико неће плаћати закуп за земљу кад и иначе може доћи до ње, само ако хоће да ради.

(Наставиће се).

Новосадске новости

Нови Сад, 11 маја.

— **Новинари против загребачке „Комедије“.** Новосадска Секција Југ. Нов. Удружења добила је од наше загребачке Секције акт у коме се новинари позивају на бојкот против загребачког позоришног листа „Комедија“.

Исти лист је назвао све позоришне критичаре недораслим за свој позив, беспосличарима и да би им позоришне управе требале да одузму бесплатне карте. Ту увреду, коју је нанела једна мала групица новинара-инвалида око „Комедије“, присилила је загребачку секцију да позове све новинаре на бојкот тога листа.

У свези са тиме један новинар је посетио г. дра Брану Војновића, управника новосадског позоришта, који је изјавио да се „Комедија“ не продаје у новосадском позоришту и да неће дозволити ни да се продаје. Исто тако ће „Комедија“ бити искључена и из осталих позоришта.

Овај случај је свакако уником у историји журналистике и ми се доиста чудимо да људи око „Комедије“ имају толико безочности и дрскости да се баце блатом на цео новинарски сталеж у који — они не спадају.

— **Прегазио га бициклом.** Г. Симеон Ђаковић, приватник, пријавио је полицији да му је прекјуче Александар Такач, возећи бициклом по тротуару, ударио сина Зорислава и оборио га на земљу, наневши му теже озледе. Полиција је повела поступак.

— **Спортски резултати од недеље.** У недељу су у Новоме Саду одржане две пријатељске футбалске утакмице. Прва утакмица је била између „Радничког“ и „Макаби“ (подмладак), који се завршио са резултатом 1:1 (1:0). Обе чете су показале много преданости и амбиције у игри.

Друга утакмица је била између НАК-а и суботичког „Спорта“ која се завршила са резултатом 1:0 (1:0). Интересантно је да је НАК тукао противника тек са једним голом, док је „Спорт“ у суботици тек на 7-мом месту. Новосадска „Војводина“ је у недељу играла у Бечкереку против тамошње „Кадиме“ са резултатом 0:0.

— **Тафи у полицији.** Ноћас је новосадска полиција ухватила Јосифа Тафи, старог познаника новосадске полиције, који је побегао испод суђења. Тафи је у своје време починио масу превара, а као поштар је осумњичен за крађу једног писма од 20.000 динара, а за тим за обијање поштанског вагона у Беочину. Тафи је своје дело признао па ће бити достављен суду.

Тафи је одмах после обијања вагона у Беочину побегао и полицији је тек сада успело да га пронађе и ухапси. Приликом хапшења код њега је пронађен један нож дугачак близу пола метра. На питање откуда му тај нож, Тафи изјавио да га је нашао. Биће предат суду.

— **Данашње суђење пред окружним судом.** Данас ће се одржати интересантна расправа против Руса који је извршио убијство у новембру месецу у руском ресторану у „Краљици Марији“. Расправа ће почети данас у 9 часова ујутро, а трајаће вероватно два дана.

— **Против пребрзе вожње на улицама.** Новосадска полиција је данас издала ову наредбу, на коју упозорујемо све шофере и остале возаре:

„**Опомена.** Поводом учесталих пријава и оправданих бројних протеста од стране грађанства позивају се сви власници (шофери) аутомобила и бицикла, да се за време вожње у свему строго држе постојећих прометних прописа. Нарочито за време вожње варошким улицама, поред школа, болница, фабрика, јавних шеталишта и недељних излетишта, кафана и ресторација са уличним терасама и т. д. имаде се брзина смањити на минимум како ће се избећи несрећама и сувишној прашини.

Против прекршитеља ових одредаба а нарочито против оних шофера који не респектирају знакове и наређења постојаних редара, поступити ће се сместа најстрожије у смислу постојећих прописа и дотични бити ће кажњени затвором и новчаном глобом“.

— **Џепарош на железничкој станици** Ковач Антон, трговачки помоћник из Суботице, покушао је синоћ на новосадској железничкој станици да придигне једноме путнику из џепа новчаник. На његову несрећу опазио га жандарм, каплар Мирко Крепник, који га је одмах ухапсио и спровео у комесаријат. Антон је на путу покушао да подмити жандарма, али је овај одбио да прими мито, па ће и због покушаја подмићивања органа власти одговарати. Ковач је данас предат државном тужиоцу.

— **Не скачи у воз!** Редов ауто колоне у Петроварадину, Јован Јовановић, закаснио је у воз, и покушао да скочи у њега, иако је овај већ био у кретању. Том приликом се омакао и пао, тако да је теже повређен. Пренет је у болницу.

— **Ухваћен кесарош.** Новосадска полиција је ноћас ухватила некога Јакоба Бирнберга, без занимања, који је заведен у регистрима новосадске полиције као опасан кесарош. Пошто је Бирнберг нађен без икаквих исправа, то ће се видети да ли га власти потражују, а ако не, биће протеран у своје место надлежности Вишеград у Босни.

Са концерта проф. Ђаре Марто-а

У прошлу суботу одржао је овај велики уметник на виолини свој концерат и у Новом Саду. Ми смо о уметничком значају г. Марто-а већ опширније писали, те можемо само још то додати, да је сада г. Марто у зениту своје уметности и поред технике, која не уступа ни једном другом виолинисти на свету, он је постигао ону праву музичку зрелост и дубину, која технику и ефекте подчињава интенцијама дотичног композитора. Код њега је Бах—Бах, Бетовен—Бетовен, Чајковски—Чајковски, Дворжак—Дворжак Саразате—Саразате, Вењавски—Вењавски, Да је то заиста тако показао је и на овом последњем концерту, где је изваћао композиције баш споменутих композитора. Као што се види од најстрожије класике (Бах: партита), па све до блиставе виртуозности (Вењавски: полонез).

Концерт је био веома добро посећен, а успех огроман. Новосађани су се овај пут лепо показали и доказали да умеју да цене једног таког племенитог уметника.

Заслуга око приређивања овог концерта припада супрузи овдашњег велетрговца г. Јулиуса Кона. Хвала и њој.

Дечјих шпорт кошуља са гуменим точковима од Дин. 250·- са кровом у дивној изради од Дин. 700·— у трговини намештаја ХЕМЛЕР, преко од еванг. цркве. 905 6—12

Одговор г. Витомиру Рунићу, учитељу

Пишући у 104. броју „Заставе“ од о. г. о своме реактивирању, госп. В. Рунић дотакао се и мога реактивирања.

Да се не би изводили погрешни закључци, сматрам за дужност да кажем коју реч о тој ствари.

У последње време г. г. Ђ. Којић и М. Сретеновић, пензионовани учитељи, постали су први шеф одсека у Министарству Просвете а други обл. шк. надзорник, а више старијих учитеља реактивирано је за учитеље.. Ја сам, као што је познато, био стални епарх. шк. референт Бачке и Будимске епархије и приликом укидања Просв. Одсека за БББ. (1920) привр. гл. инспектор за осн. наставу у БББ. по кандидацији учитељске организације. Није место да опширније излажем сада како је то било, тек доста да тај положај мени није никада признан и по Уредби од 13. децембра 1920. г. о преуређењу Нар. Црк. Автономије није ми дат одговарајући положај (сад сам пензионован учитељ).

Због тога сам се ја обратио Држ. Савету жалбом.

Најобјективнији људи рекли су ми да је њихово уверење: да моја ствар није праведно решена и да сам ја и материјално оштећен тиме, што се годинама дожим у нижем чиновничком положају него на какав сам стекао право. Због тога је настала акција да се то поправи. Речено је да морам бити прво реактивиран као учитељ, па онда може бити говора о уређењу мога чиновничког положаја. То је противно напред споменутим случајевима г. г. Којића и Сретеновића који су одмах постали виши чиновници, али најзад има судбе која на разне начине разврстава разне људе.

Мој случај рективације није исти као случај г. В Рунића, и он кад већ пише о мојој реактивацији, требало би да је изнео целу ствар онако као што јесте. Кад се пак позива на неке реактивације боље би било да је нашао исти таки случај као што је његов, кад га већ има.

Што г. Рунић није тако учинио, нека му буде. Али што ми је додао 1—2 година живота више кад их већ и тако има доста и кад ја још ни сад немам 60 година, то не разумем, утолико мање што учитељ кад што пише треба то добро да провери, те да буде „јеже писах писах“.

Нови Сад, 11. маја 1925.

Љубомир Лотић.

Из суда

— Озледио га —

Стеван Нинков из Каћа оптужен је био код среског суда у Тителу што је нанео телесну озледу Гени Капетановом, такође из Каћа. Ради овога по тужби повређеног Капетанова тителски сремски суд осудио је оптуженог Нинкова на 15 дана затвора, као главне казне и 100 дин. као споредне казне. Осуђени Нинков апелирао је против ове пресуде, па је новосадски окружни као призивни суд под председањем г. председника Владимира Белајчића потврдио пресуду среског суда.

— Због краће сена —

Мика Ђулум из Доњег Ковиља тужио је Пају Чехова из Лока што му је са његове ливаде безправно покосио и однео сено. Доцније се установило да ово сено није покосио и однео Чехов, него је то урадио Жарко Павлов уз припомоћ Фрање Варге, Ђура Фута и жена Ђуре Фута из Лока. Ради ове краће сремски суд у Тителу осудио је Жарка Павлова на 1000 дин. Фрању Варгу на 500 дин., а Ђуру Фута и његову жену са по 500 дин. Међутим новосадски окружни суд, као призивни суд, поништио је горњу пресуду, јер није утврдио постојање овог кривичног дела.

— Увидао новчанице —

Када је 1921. год. одређено маркирање крунских новчаница Аустро-

угарске Банке многи сељаци па и варошани да би избегли ово маркирање и да не би платили 20%, колико је тада приликом маркирања одузимано, посакривали су свој новац и на тај начин уместо да сачувају 20% свога новца, ако нису на време пријавили, изгубили су цео овај папирни новац. Овако се догодило и Јохану Принцу тутору црквене лутеранске општине у Жабљу, односно то се догодило самој црквеној општини. Да би избегао маркирање Принц је сакупио сав црквени новац, колико га је било у новчаницама, добро спаковао и узидао у један зид близу цркве. Пошто на тај начин није био на време пријављен за маркирање пропао је. Међутим прошле године на једној седници одборника лутеранске црквене општине у Жабљу одборник Јаков Ајлер рекао је јавно пред свим одборницима тутору Принцу да је он онај новац сакрио у зид с намером да га за себе задржи. Ради ових речи Принц је Ајлера тужио суду у Жабљу да је овај новац узидао са знањем целог црквеног одбора. Ипак сремски суд у Жабљу разрешио је оптужбе Јакова што је данас учинио и новосадски окружни суд.

Страшна железничка катастрофа на пољском поморју.

На пољском поморју у такозваном коридору десила се на прузи између станице Староград и Тчев недалеко од Гданска страшна железничка несрећа. Експресни воз бр. 907. који одржава директну везу између Краљевца (Кенигсберга) у источној Пруској и Берлин искочио је из шина око 11 часова ноћу. Три вагона треће класе као и вагон лит били су потпуно уништени. Акција за спасавање била је одмах предузета, испод рушевина извађено је 25 лешева, један је одмах умро приликом транспорта, број рањених није још утврђен. Министарство саобраћаја одмах је одредило истрагу, која се води врло енергично. Утврђено је, да је ова катастрофа проузрокована од руке злочинаца, који су радили врло брзо и вешто. Пола сата пре несреће пруга ја била прегледана и није била још покварена. 12 минута раније је неки теретни воз без препреке ишао овом пругом. У близини катастрофе нађено је техничко оруђе којим су злочинци покварили пругу. Мисли се, да је то дело комуниста или немачких националиста.

Бачинските — Пенкин Гринтовец. Предвор код Крања. Морска висина 520 м. Јединствено леп положај на подножју алпинских горостаса Гринтовец и Сторжич. Млечне куре и куре за гојење, слободне купке, сунчане купке. Безконкурентно јефтине цене. Целу годину отворено. У главној сезони Данинг — трио — оркестар. 984—2—8

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од **9.** до **16.** укључиво лекарне Гросингер (Трг Ослобођења, и Машић (Темеринска улица).

— **Ухваћени фалсификатори новца.** Панчевачка полиција ухапсила је неку Анку Крчединчеву, која је неколицини људи дала при размени новца фалзификоване хиљадарке. На преслушању Крчединчева је признала да је фалсификоване новчанице добила од неког Драгослава Ђорђевића бившег полицијског агента и његове жене, која је због сличног преступа једном већ била на робији. У стану Ђорђевићевих нађен је прибор којим су прављене лажне новчанице.

— **Осамдесетгодишњи самоубица.** Матија Чукјановић старац од осамдесет година извршио је у Суботици самоубијство. Чукјановић је већ дуже времена побољевао, а у суботу ноћу скочио је у бунар и удавио се. Родбина и укућани чули су запомагање старчево из бунара, но док су се латили да га изваде, он је већ био мртав.

* **„Транзпаар“** мидери 120—200 динара могу се добити код **Ј. Фишера и Сие**, Краља Петра улица. 999 1—3

— **Ухваћени џепароши.** На суботичкој железничкој станици у последње време веома су биле учестале крађе. Напослетку је ипак успело полицији да ухвате неку Року Ковач и Шандора Бибица, опасне кесароше. Мисли се да постоји читава организована џепарошка банда, која договорно вади путницима из џепова новчанике.

— **Лажан мерник и уцењивач.** У банатској варошици Ковину добило је пре извесног времена неколико имућнијих газда аномна писма, у којима им некакав „комунистички“ одбор под претњом смрти тражи, да сиротињи препишу један део свога иметка. Истрагом се установило, да је та писма писао Густав Ботлар чиновник тамошње електране, за кога се сада и то установило, да неовлаштено употребљује назив мерника.

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“ и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

* **Поштованим потрошачима Боговинског угља.** Како непознате особе бесправно нуде **Боговинска** угаљ, то извештавамо наше цењене муштерије, да продају нашег угља има искључиво фирма **Вујић и Николић Нови Сад.** Осим њих други нема право продаје нашег угља. Да не би поштовани потрошачи били обманути, то овим стављамо до знања, да је сваки закључак који је са другим учињен за нас необвезан. Рударско Предузеће Угљених и Металних рудника **Боговина и Ибарских** Милан Савић и Синови Београд, Бирчанинова ул. бр. 10. 1006 1—1

— **Глад у Русији.** Поред све тајанствености и ћутања совјетске руске штампе и цензуре, ипак пробијају вести из Русије о страховитој оскудици хране у многим руским крајевима. Због оскудице у храни приређене су биле недавно по многим руским градовима демонстрације гладног становништва. Совјетске власти уместо да се побрину за храну, пушком и сабљом су дале растерати демонстранте. Сасвим комунистички.

Књиге и листови

Четнице и добровољци у ратовима за Ослобођење и Уједињење написао капетан Милош Ђ Шкарић. Издање Савеза Добровољаца за Срем, Бачку и Банату, Нови Сад 1925. Цена 5 динара. Г. Шкарић је овим делцем успео, да веома популарним и прегледним начином насликa велеколепну ослободилачку акцију наше нације и истргне заборава светле ликове наших најновијих националних хероја, приказујући аутентично светле њихове напоре у великом делу нације. Књижица је писана топло и са великим познавањем. Писац је и сам био дугогодишњи друг наших бораца. Књижицу треба да има свака српска кућа, а веома је подесна као наградна књига за школску децу. Стога је најтопније препоручујемо.

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 11. маја у 8 часова.

Петроварадин (Н. Сад): облач 1/2; температура 18·6° Ц.
Београд: облачно; темп. 18° Ц.
Загреб: киша; темп. 16° Ц.
Сарајево: облачно; темп. 16° Ц.
Мостар: облачно; темп. 18° Ц.
Скопље: облачно; темп. 20° Ц.
Котор: ведро; темп. 19° Ц.
Шибеник: магла; темп. 8° Ц.

Опште стање времена

Руска (772 мм) и Азорски (Шпањолска 769 мм) велики притисак испунили су средњоевропски слаби, од кога је остао северозападни минимум, који се од Исланда (747 мм) наново издубљује — и југоисточни, у источном кориту Средоземнога Мора (752 мм) који има одвојени минимум у Средњој Италији са изобочином према јужном делу наше државе. Ветрови су врло јаки само око Британије, ведро је само од Пољске на исток и у Шпањолској, кише је било од Исланда до Црног Мора на више предела, где и топлота опада.

Прогноза за 12. мај

У нашој држави ће притисак слабити особито на југу; ветрови ће јачати уз источни и северни правац на север, а јужни правац на југу; облачност ће још јачати; са предеоним тихим кишама нарочито средином државе; у топлоти неће бити већих промена.

ИЗЈАВА*)

У „Кишујшагу“ од 12. о. м. појавила се једна тенденциозна вест, да сам ја присиљен да поднесем оставку на секретарству у Радикалном Клубу, као и да сам на интервенцију Радикалног Клуба смењен са председништва „Српао“, јер сам тобоже хтео да изазовем крвопролиће између Српао и Орјуне.

Апсолутно је нетачно, да сам присиљен да поднесем оставку на секретарству у Радикалном Клубу, али је тачно да сам ја својевољно поднео оставку, јер сам остао конзеквентан својој ранијој изјави са мотивацијом, која је Радикалном Клубу позната.

Још мање је тачно, да сам „смењен“ са председништва „Српао“, а нарочито, да сам смењен на интервенцију радикалног клуба, који на Српску Нац. Омладину нема ни ма може имати икаквог утицаја.

Др. Ђорђе Ђеремов,
предс. обласног одбора „Српао“.

*) За ствари под овом рубриком уредништво не одговара.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза.

Нови Сад, 11 маја 1925

Тенденција мирнија.
Нотирано је:
Пшеница бачка 490 — до 490 —
Јечам: бачки —·—
Зоб: бачка —·—.
Кукуруз: бачки 195 — до 197 50
Брашно: пшенично бачко № 0g 600 № 0g —·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 —·— № 7 —·— № 8 за пољу —·—.
Мекиње: пшеничне бачке —·—

Берза у Цюриху 11. маја у 12 — с. Београд 8·30 — Париз 26·87, Лондон 25·05 Њујорк 516·50, Белгија 26·95 Италија 21·20 —, Шпанија —·— Холандија —·—, Берлин —·—, Беч —·—, Софија —·—, Праг 15·30 Будимпешта 72·30, Грчка —·—, Цариград —·—, Букурешт 247·50

Берза у Београду: слободна у подне у 12 — с. Женева 11·90 Праг 183.25, Лондон 299·25, Беч 870.—, Милано 253·75, Њујорк 61.75, Париз —·—, Пешта —·—, Букурешт —·—, Солун —·— Софија —·—

Ар. Авала

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
ЈОВАН ИВАНЧЕВИЋ.

ПОДЛИСТАК

Б. К—ћ. 3

ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКИ ЗАКОН ЗА ВОЈВОДИНУ

За избор општинског представништва препоручује пропорционални избор. Овај би начин био зацело идеалан и праведан. Не разумем то, како мисли, да изабрани одбор бира своје преставнике? Оће ли то да значи, да изабрати општински представници бирају општинску управу? или обратно? Најидеалније би било пак, као што рече при послетку, да се у изборе општинске не уноси државна политика, но да се посвете грађани, правој својој комуналној улози. Ово је питање врло важно, но ја мислим, да је тешко у пракси спровести. На сваки начин наш нови општински закон треба да је тако склопљен, да се овом идеалном начину што више приближимо.

Трећи напис што сам читао је одштампан у „Народу“ у броју 6. од М. М. из кога чланка износим извод, који гласи: „Наше је мишљење, да би у мешовитим општинама требало увести гласање по куријама, и то тако, да Словени сачињавају једну половину, а Несловени другу половину бирача, — без обзира на њихову бројну снагу. Према томе у заступство би дошли по полак Словени и Несловени. Исто тако и поглаварства би била паритетски образована. Осим тога са обзиром на огромну важност конфесија, требало би осигурати вирилно чланство преставницима сих конфесија у општинском заступству“.

Врло лепо, шта ћемо се и како ћемо у оним општинама, где нема Словена, осим неколико чиновника? Чланкописац је узео за пример велике општине у бившем потиском диштрикту, — као што сам вели, — и систем, који је постојао до 1868. године. Тамо у дотичним општинама се могао тај систем спроваћати, јер у свакој општини, мање више, било је знатан број Словена и Несловена, а у некој половина један, а половина други. Даље вели, да вирилно право, требало би осигурати конфесијама, са обзиром на огромну важност конфесија. Како видим чланкописац је ово све добронамерно навео, горе споменуто са националног гледишта, а доле споменуто пак, да конфесијама осигура утицај у општинском преставништву; није хрђаво. Питање је то, јели право чланства у преставништву, само зато, што је конфесија а друга која установа, која такођер може бити важна, а и поједини поседници, да се немогу користити са истим правом. После у једном месту може бити и 4—5 конфесија и тако би у преставништву били 4—5 вирилаца.

По садањем војвођанском општинском закону је половина општински преставника бирана, а половина је вирилаца т. ј. од они грађана, који највише порезе плаћају.

Требали и надаље задржати тај саразмер и квалификацију општински преставника? или ти пак вирилно право уништити и све преставнике бирати?

Неће бити на одмет, да се чују и про и контра, који су били, и сад су за вирилно право чланства, и који су били, и сад су против, и ломе копља за избор целокупног преставништва.

Да чујемо прво оне, који су за вирилно право чланства, какве разлоге наваћају у корист истога права.

„Вирилно право гласа је врло важна чињеница у општинском животу, што они који највише плаћају порезе и допринашају у највећој мери општинске трошкове, да имају утицаја, на вођење општински послова, са једне стране, а са друге пак, да дођу у ближи додир са другим грађанима и да попуне празан јаз, што између њи, због материјалног стања постоји.

Има много њи, који веле, да се овим ствара имовна аристократија, али то није никакво аристократско право, јер то не ствара засебно право, јер у случају напретка у имовном стању, може сваки до тога права доћи. Сасвим природно је, да имовно право, које највише терета сноси, са потпуним правом може и треба, да проговори у општинском газдинству и да о издавању општине контролу води.

—

Дражбени оглас

ШТРАНД д. д. у Новом Саду издаће путем дражбе под закуп за летњу сезону 1925. год. следеће на штранду налазећи се павиљоне: Базар, фризерски и берберски салон, трафику и павиљон за фотографски атеље.

Рефлектанти нека изволе своје понуде са назначењем закупнине коју нуде за сваки павиљон посебно најдуже до 14. маја о. г. до 12 сати у подне у затвореним ковертама упућенима на Штранд д. д. у канцеларији „Аполо“ д. д. предати. Уједно се расписује

СТЕЧАЈ

на упражњено место једног надзорника штранда. — Рефлектанти нека изволе своје понуде такође на исти начин до одређеног времена на истом месту предати.

УПРАВА.

986 1—1

ЧУРУШКА ОКРУЖНА ШТЕДИОНИЦА Д. Д. у Чуругу

одржати ће 27. маја 1925. год. у 10 сати пре подне у својим просторија

ГОДИШЊУ РЕДОВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. деоничари с упутом на § 18*) основних правила овим позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Конституисање, означење перовођа и избор двају деоничара за оверовљење скупштинског записника.
2. Поднашање биланса од 1924. године подеаа чистог добитка и донашање одлуке у погледу разрешнице управног и надзорног одбора.
3. Допуна управе и надзорног одбора.
4. Установљење премија за дневне поверенике и 1925. год. плате члановима надзорног одбора.
5. Евентуални предлози. (Основна правила § 21.)

*) Ко жели присуствовати скупштини, има најмање 3 дана пре скупштине да положи своје деонице заједно са текућим купонима код завода. Право гласа на скупштини имају само они деоничари, који су бар 30 дана пред скупштином уведени у деоничарску књигу завода. 991 1—1

Објава

Објављујем, да следећи двоје намеравају једно с другим брак склопити и то:

Младожења: Алберт Вурстер нежењен, стаклар, рим. кат. вере, 28. год стар, место рођења и становања Рума, име и презиме родитеља: Леополд Вурстер и Јулиана Мајер.

Невеста: Маргит Карна неудата, рим. кат. вере, 20 год. стара, место рођења и становања Мали Иђош, име и презиме родитеља: пок. Јанош Карна и пок. Марија Нађ.

Позивам све оне, којима је позната каква законита препрека за склапање брака именованих или каква околност, која искључује њихов слободан пристанак, да то мени непосредно, или путем општинског поглаварства, односно матичара пријаве.

Мали Иђош, 8. маја 1925. год.

Ст. Д. Девић.
зам матичара.

1002 1—1

Г-О-Т-И-О-Н-А

на жељезници одмах за продају сасвим у добром стању. Због изсељавања купац се може одмах уселити. Кућа са празним плацем од 1600□ хвати. — Ближе се може дознати код власника

Михајла Ашбергер
Бачки Брестовац

997 1—3

БАЧВАРИ добри и спремни, потребни су пивовари Иг. Бајлони и Синови — у Београду. 836 3—3

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 Д. Подвучене речи дупло

Мухарско семе!
Властелинска прворазредна роба жута и шарена, већа количина **кудељно** семе; **деталина** бломбирана; — **трава** енглеска и италијанска као и све остале врсте семења нудим са стоваришта уз најниже дневне цене. — Ђ. П. Продановић трговина семена Н. Сад, Футошка 12. 965 2—5

Вешта кројиља
за везење женског и креветског веша, као и за све остале финије ручне радове, финих ажура, толедо, вучење жица, у опште сваки нас ручни рад интересује. Особе које желе себи осигурати сталан рад у кући и изван куће као и у сваком месту, нека се изволе ради договора представити са мустром рада за које су најспособније. — Београд, Топличин венац број 9. — партер лево, сваки дан од 10—12 пре подне и од 4—6 после подне. 950 2—2

За продају
једна кобила 5. год стара, затворено доротаста. Један фијакер скоро нов (фабрикат печујске фабрике) са теглећим и јахаћим прибором. **Хитно се продаје**
Продају вршним појединачно
Упитати:
Потпуковника Бошко Рајинић, — управник Убојног слагалишта Петроварадин (Град) 945 3—3

Одела
од енглеског штофа по модерној фазони од 1.500-2.500 Динара израђујем
А. Малчић
кројач. Нови Сад
914 3—3

На продају
велика М. А. V. самохода“ чица бр. 8 са 54 „Фофхеро вршаћом машином у врлу добром стању уз повољна цену код Рудолфа Шумахара Синови Стара Бечеј.
476 9—15

Најбоље семење добавља
ЗРНО Д. Д.
завод за рационално сјеменарство.
ЗАГРЕБ 6
Пошт. прегињац 50.
Продавоона:
Прерадићева 20.
Специјалитет:
Сјеменски пасуљ (грах)
у нарочитим одликама **властитог узгоја**
985 2-4

Издаје се
чиста соба са улице са два кревета за једног евентуално и два господина. — Обратити се Соколска 13.
989 1—1

Продајем кућу
у Новом Саду Гундулићева 29. Обратити се власнику у истој кући 983 1—1

Јављамо поштов. муштеријама,
да ће наша молерска фирма и надаље радити и гледати да задовољи своје муштерије као и до сада.
Супрута
пок. Мил. Каћанског.
904 1—1

Немачку и француску
кореспонденцију обавља и на сате. ЛУКАНИЋ, Бана Јелачића број 12. 977 1-1

Омањи локал
у средини вароши, предаје се. Упитати у администрацији. 996 1—1

Купио бих
орман за лед (ајскастен), писаћи сто, једну потпуно исправну писаћу машину и један орман са стелажама за акта. — Понуде слати Лазе Костића улица бр. 3.
993 1—2

Оглашујте у „Застави“

Извршни број: 113/1925.

Објава јавне продаје

Потписани судски извршитељ овим објављује, да ће се услед одлуке кр. среског суда у Новом Саду број: 5184/1924. у корист Марка Гајгера из Н. Сада на јавној продаји продати следеће покретнине: разни собни намештај.

Јавна продаја одржаће се дне 22. маја 1925. год. у 9 сати пре подне у Новим Шовама.

Н. Сад, 8. маја 1925. год.

Божа Николић
кр. судски извршилац.

987 1—1

Стављам до знања ц. грађанству као и путницима, да сам преузео од 1. о. м.

ХОТЕЛ „СОЛУН“

који се налази у близини новосадске станице. Располажем са чистим собама, првокласна кујна, изврсна пића, увек фришких ћевапчића, ражњића и т. д.

Примам абоненте уз најумереније цене. Стојим на расположењу у свако доба. — С учтивим поштовањем:

Јован Михајловић
хотелијер
НОВИ САД, Колодворски пролаз 7.

994 1—2

Реклама је пола успеха!

У главној улици једне вароши у Банату (са срезом)

Двокатна кућа

са мануфактурном трговином, и 25 соба са изграђеним просторијама, 100.000·— динара годишњег дохода, продаје се уз повољну цену. Поближа образјашњења даје Др. Белохорски и Суђи, прометна канцеларија Нови Сад Шафарикова 7. 1/10 925 5—12

ПОЗОР!

Пре него си Ваше станове **собосликати дате** погледајте изванредни избор најновији собослика код старе и познате собосликарске и фарбарске фирме

РУДОЛФ ШМИТ

НОВИ САД, Лазе Костића улица 27 број, која преузима све у његову струку спадајуће послове по најјефтинијим ценама и најфинијим израдама. 988 1-12

Предаје се
у богатом српском месту поред жељезничке пруге, средњег Баната, врло добро идућа трговина мануфактуре, шпецераја, памука, кратке робе и разног посуђа.

Годишњи обрт **милион динара,** потребан капитал за преузимање **200 до 250.000 динара,** кирија врло повољна и осигурана на више година, трговина је на најбољем месту и без конкуренције.

За младе људе будућност осигурана. Понуде слати на администрацију под **„Мајдан злата“.** 990 1—2

ЗБОГ СЕОБЕ У ВАРОШ

Продајем моје непокретно имање у Бресници срез Љубићски округ Руднички. На државном друму Чачак—Крагујевац, 5 километара удалено од жељезничке станице Прељина, на прузи Забреж-Ужице — Сарајево. Ово је имање на најлепшем месту у општини граничи се: школском двориштем и црквеном портом, велико је шест хектара заграђено је прошћем, жицом и живом оградом. Четири хектара је зиратна земља најбољег квалитета, а два су под воћем сортиментом најбољих јебука и крушака, има и шљива. У дворишту је бунар одличне воде за пиће, са државног друма до куће камена цеста, у дворишту је: зидана кућа са подрумом, кућа је са три простране собе. Има штала за шест грла крупне стоке и под истим кровом магазин за 2 вагона бурадн пића, амбар за 2 вагона жита, соба за момке и кујна за вешерницу и сушење пастрме. У дворишту још: летња кујна зидана, и засебне зграде, млекарник, живинарник и нужник. Испод дворишта чардак за два вагона кукуруза и под њим свињац. Ово имање је са истока и са запада међу две замрле масе још су ту две бабе са удовичким уживањем, ко би желио да више земљишта има, да ће му се прилике да и прошири.

Купац се може о условима распитати код Стев. А. Дрињаковића благајника Централне Земаљске Управе у Новом Саду, а погодбу може закључити са потписаним. Купац не мора целу погођену суму од једном положити већ по погодби.

Андрија П. Дрињаковић
учитељ у пензији
Бресница, п. Прељина, ср. Љубићски окр. Рудничкн, Србија

917 1—3

Ретка прилика!

Част ми је саопштити цењ. публици, да почев од 18. о. м. отварам **женски курс** за **учење крој**а, где ћу према методи једне бечке академије за кројење поучавати у најмодернијем и лако схватљивом крају за одрасле и децу.

ЂОРЂЕ ПАШИЋ

966 2—4 Футошки пут 2. — Улаз Успенска ул. 1.

712 5—8

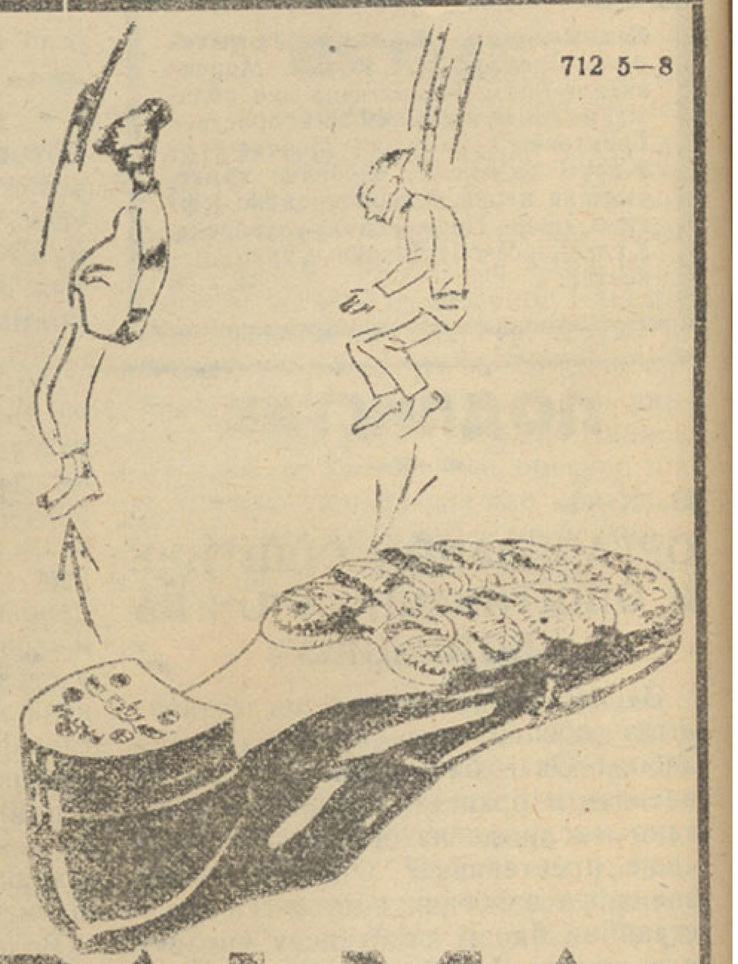

PALMA

каучук пете и потплате

отпорни невремену, еластични и хигијенични

Молимо да приликом закључивања посла или куповине увек назначите да сте тај оглас читали у „Застави“

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (601)